

Václav ČERNÝ, Živnostenské podnikání v Prachaticích v poválečných letech. Příspěvek k hospodářským dějinám města v polovině 20. století. Bakalářská práce FF JU, České Budějovice 2013, 115 s., včetně 57 příloh.

Posudek vedoucího bakalářské práce

Student Václav Černý ve své bakalářské práci „*Živnostenské podnikání v Prachaticích v poválečných letech. Příspěvek k hospodářským dějinám města v polovině 20. století*“ se zaměřil na problematiku živnostenského podnikání v období po druhé světové válce a během nástupu komunismu v období let 1945-1953. Usiloval o zachycení charakteristiky zkoumané oblasti, včetně předchozího historického vývoje Prachatic v 19. a v první polovině 20. století. Zkoumání poválečných hospodářských a sociálních dějin Československa, nyní již bez politických konotací tzv. reálného socialismu, je velmi přínosná a žádoucí činnost. Přitom je třeba zdůraznit, že se vždy zatím jedná o ne zcela potřebně prozkoumanou oblast novodobé historie. Do tohoto procesu výrazně vstupuje i ten fakt, že se jedná o podobnou záležitost, jakou byla paralelně probíhající kolektivizace zemědělství. Obě oblasti stále ještě patří do té části historie, která je v tzv. obecném povědomí širokých vrstev české i slovenské společnosti ještě pořád aktuální („velmi živá“), protože stále ještě žijí někteří aktéři a pamětníci těchto neradostných událostí! Z tohoto úhlu pohledu se jevílo, jako naprosto logické, využití metod oral history této skupiny obyvatelstva. V tomto zcela konkrétním případě se nakonec ukázaly limitující okolnosti, které měly za následek, že nebylo možno adekvátně použít této zajímavé a obecně přínosné metody.

Autor svou práci logicky a přehledně rozčlenil do 7. kapitol. V Úvodu (s. 8-15) podal výstižnou charakteristiku pramenů a literatury, stejně jako nastínil problematiku řešených okruhů. Ve druhé kapitole (s. 16-19) se věnuje charakteristice zkoumané oblasti se zaměřením na hospodářský vývoj města a jeho charakter, ve třetí (s. 20-33) se zaměřil na Poválečné Československo v hospodářských a sociálních souvislostech, utvářející charakter „Třetí republiky“, ve čtvrté (s. 34-39) se věnuje problematice: Jižní Čechy a okres Prachatice v letech 1945-1948, ukazuje proměny charakteru jižních Čech a okresu Prachatice v období Dvouletého plánu národní obnovy, v páté (s. 40-54) výstižně nazvané Živnostenské podnikání v Prachaticích v poválečných letech postihuje období let 1945-1954 a jeho vývojové trendy na základě dochovaných archivních materiálů, vše podle charakteristických rysů jednotlivých období. Protože mu chyběla možnost autentických výpovědí o osudech živnostenské rodiny, použil v šesté kapitole životní osudy rodiny Kulišových z Netolic. Možnosti mikrohistorické studie ukázal ve stručné podobě v podobě příběhu kováře Václava Krejsy z Prachatic. V Závěru (s. 57-59) provedl autor úspěšnou rekapitulaci výsledků svého pečlivého bádání. Ukázalo se, že se jen velice těžko, dokonce i při maximálním nasazení všech sil, překonává nedostatek, torzovitost a neúplnost dochovaných archivních materiálů. Proto se nemohlo podařit plně realizovat původní představu o postižení všech aspektů živnostenského podnikání. Je to také důkazem i toho, proč se i dnes nikdo z badatelů o toto nesmírně zajímavé a přínosné téma nepokouší.

Třebaže od zkoumaného období neuplynulo ani 70 let, je vidět velkou a stále se rozšiřující mezeru, dokonce i v oblasti nedochované fotodokumentace ve sbírkách k tomu pověřených státních institucí (SOKA, Muzeum v Prachaticích). To vedlo k tomu, že použité

fotografie se nestaly adekvátním výpovědním pramenem. Autor sice nashromáždil obrovské množství fotografií města, ale ani z nich nešlo přesně určit a geograficky pak zařadit místa jednotlivých živnostenských závodů. Právě pečlivým vyhodnocením velkého množství dochovaných archivních materiálů, zejména z fondů národních výborů a obchodních a živnostenských komor, Českobudějovické a Plzeňské, do které město i celý okres Prachatice patřilo, se nakonec přeci jen podařilo získat adekvátní informace ze zkoumaného období a rozsahu hospodářských a sociálních změn, které zasáhly nejširší vrstvy československého, jihočeského i prachatického obyvatelstva. Zcela zklamal předpoklad relativního dostatku pamětníků, kteří by měli problematiku znárodnování živnostenských podniků v Prachaticích, která probíhala na přelomu čtyřicátých a padesátých let 20. století, v živé paměti. Autor se proto zaměřil na analýzu struktury živnostníků působících v Prachaticích v letech 1945-1954. Zachytil tak celou řadu faktorů a aspektů působících na poválečnou situaci v Prachaticích. Ve svých srovnáních, prvorepublikových a poválečných, tak mohl poukázat na různé negativní vlivy, které představovaly narůstající národnostní střety mezi českým a německým obyvatelstvem Prachatic i jejich okolí. Důležitá a přínosná byla i komparace údajů s městy Vimperk a Volary. Ukazuje i problémy spojené s narušením struktury obyvatelstva Prachatic, a to jak ve třicátých letech 20. století, tak i po připojení regionu a města k nacistické Třetí říši. Po válce to zase bylo, v důsledku odsunu zdejších Němců, značné snížení počtu obyvatelstva. To se následně promítlo do existenčních podmínek živnostníků na Prachaticku. Svou vinu na tom nesly i přetrvávající problémy zaostávání zdejšího okresu, které ale plně platily i pro celý jihočeský region.

Autor získané informace zpracoval do přehledných tabulek a grafů umístěných v příloze. Zde je velký přínos práce. Autor v některých částech práce zůstal u jisté popisnosti, jistě by bylo možno zlepšit i některé formulace v textu, jeho komentář se nemohl vždy opírat o potřebnou a obsažnou komparaci, zejména chyběla možnost dalšího porovnání s jinými městy, nejen v rámci jižních Čech. Na tento mimořádně časově náročný a dlouhodobý komparativní výzkum již nebyl potřebný čas. A protože i negativní zjištění má v bádání své důležité místo, oceňuji zejména osobní nasazení, časté konzultace a možno říci i průkopnický přínos Václava Černého do problematiky hospodářských dějin poválečného období v Prachaticích. Důležité je, že potřebný vědecký aparát bakalářské práce je na požadované úrovni.

Můj dotaz je následující: *Už se Vám podařilo se podívat do knihy Zdeňka Deyla Sociální vývoj Československa 1918-1938, Praha 1985 a jaký na Vás udělala dojem?* Bakalářskou práci Václava Černého proto doporučuji k obhajobě a hodnotím ji stupněm **v ý b o r n ě**.

V Českých Budějovicích 9. 6. 2013

PhDr. et PaedDr. Jiří Dvořák, Ph.D.